

Merre tovább könyvtárak?

Az előző számban már beszámoltunk róla, hogy létrejött a Könyvtárszakmai Kerekasztal, amely a legnagyobb hazai könyvtárszakmai szervezetek képviselőiből álló tanács. A Kerekasztal tagjai az MKE nyári közgyűlésén találkoztak Sári Zsolt közgyűjteményi államtitkár úrral. A beszélgetésen megfogalmazódott, hogy szükség van új könyvtárszakmai stratégia megalkotására, hiszen az előző stratégia lezárulta óta több mint tíz év telt el, amely idő alatt rendkívül sok társadalmi és technológiai változás történt. Szükséges tehát újragondolni a könyvtárak stratégiai, fejlesztési irányait és lehetőségeit, majd ennek mentén megalkotni egy új, öt évre szóló, országos könyvtári stratégiát.

Államtitkár úr arra kérte a Könyvtárszakmai Kerekasztalt, hogy alkossa meg ezt a stratégiai tervet. A nyári hónapokban elkészült az első változat, amit az őszi hónapokban társadalmi vitára bocsátottunk.

A 2027–2031-es stratégiai koncepció célja, hogy a könyvtári rendszer 2031-re a tudásalapú társadalom meghatározó közintézményi infrastruktúrájaként működjön, amely garantálja a hiteles információhoz, a kulturális örökséghez, a tanuláshoz, a kutatáshoz és a közösségi részvételhez való hozzáférést. Ennek elérésére a koncepció három stratégiai prioritást határoz meg:

1

Korszerű, feladatmegosztáson alapuló és együttműködő könyvtári tudásinfrastruktúra: Az informatikai ökoszisztéma megújítása, felhő alapú rendszerek, az adatvagyon és a digitális kulturális örökség fejlesztése, valamint a mesterséges intelligencia (MI) felelős alkalmazása.

2

A könyvtárak társadalmi szerepének megerősítése: Az olvasáskultúra és az egész életen át tartó tanulás támogatása, a dezinformációval szembeni ellenállóképesség és az információs/MI-műveltség növelése, a könyvtár közösségi („harmadik hely”) funkciójának erősítése, valamint a kutatástámogatás és a nyílt tudomány előmozdítása.

3

Megújuló és fenntartható könyvtári rendszer: A humánerőforrás-helyzet rendezése, kiszámítható ágazati irányítás, fenntartható finanszírozás, valamint a nemzetközi szakmai láthatóság növelése.

A három prioritás egyúttal három országos fejlesztési programot határoz meg: tudásinfrastruktúra-fejlesztés, társadalmi innováció és szolgáltatásfejlesztés, valamint szervezet-, kompetencia- és rendszerfejlesztés.

A prioritási területek fontosságával azt hiszem a szakma minden képviselője egyetért. Legfeljebb abban támadhat vita, hogy hány pont kerülhetne még melléjük, és milyen fontossági sorrendet határozzunk meg.

A stratégia megalkotásánál fontos alapelv volt, hogy igyekezzünk azokat az alapvető pontokat megfogalmazni, amelyek minden könyvtártípus számára egyaránt generálisan fontosak. Ezek olyan területek, amelyeken nagyon sürgősen kell előrelépni ahhoz, hogy a könyvtárak megőrizhessék alapvető értékeiket, és megtalálják helyüket a 21. századi társadalomban. Természetesen a könyvtártípusok képviselői a saját problémáik visszhangjait is szívesen vizsgálnák a stratégia sorai között, ami így rendkívül terjedelmessé válna, és elveszítenénk a fókusz a legfontosabb problémákról. Ez önmérsékletre ösztönöz bennünket, de egyúttal lehetővé teszi annak a felismerését is, hogy a megfogalmazott legfontosabb problémának a könyvtári szakma valamennyi szereplője megszervezője. Így a kibontakozás, fejlődés is közös törekvésünk eredménye lehet!

Miért fontos még a stratégia? Mindenekelőtt meghatározhatja azt is, hogy a jogszabályok hogyan szabályozzák a könyvtárak életét, munkáját, és a stratégia lehet alapja a következő időszakban kiírásra kerülő EU-s pályázatok témameghatározásainak is.

A stratégia megalkotását követően a Könyvtárszakmai Kerekasztal tagjai újabb egyeztetést tartottak Sári Zsolt közgyűjteményekért felelős államtitkár úrral és Kalla Zsuzsa helyettes államtitkár asszonnyal. Öröm volt látni, hogy a minisztérium nagyon fogadóképz volt a vitaanyagra, egyetértett a legfontosabb törekvésekkel, és a folytatásra biztatta a Könyvtárszakmai Kerekasztal résztvevőit. Erről a találkozóról a későbbiekben jelenik meg részletesebb beszámoló.

A stratégia vitaanyagának megalkotása után a következő feladat a társadalmi vitára bocsátás. Ennek első programpontja, meghirdetése volt az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltárban augusztus 27-én megrendezett Hagyományok és kihívások XIV. konferencia.

A rendezvény első pontja a stratégia bemutatása volt egy kerekasztal beszélgetés keretén belül. A beszélgetést Karácsony Gyöngyi, a Debreceni Egyetemi és Nemzeti Könyvtár főigazgatója vezette. Munkatársai és a beszélgetőtársak segítségével leleményesen vonták be a hallgatóságot is a stratégia főbb pontjainak felvázolásába. A program tanulsága az volt, hogy a szakmán belül nagy várakozás kíséri a stratégia megalkotását.

Reméljük, hogy ez a figyelem abban is megnyilvánul, hogy a könyvtári munkatársak billentyűzetet ragadva maguk is elmondják véleményüket, meglátásaikat a stratégiáról!

Erre két formában is lehetőségünk van. Egyrészt a Magyar Könyvtárosok Egyesülete weboldalán egy erre a célra létrehozott e-mail címre írott levél segítségével. A leveleket a könyvtárszakmai szervezetek által delegált tagokból álló bizottság fogja egybeszerkeszteni. Az EKE elnöksége erre a feladatra Grócz Zitát a Kálcsai Főszékesegyházi Könyvtár vezetőjét, és Török Beátát a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola könyvtárvezetőjét delegálta. Ebben a formában a véleménynyilvánításra október 2-ig van lehetőség.

A könyvtáros szakma képviselőinek egy másik, kötetesebb formában is lehetőségük lesz véleményük kinyilvánítására. Ez egy kérdőív kitöltésén keresztül történik meg, ami a következő napokban fog megjelenni. A kérdőíven keresztül érkező válaszok kiértékelése egy másik munkacsoport feladata lesz. Ebben az egyházi könyvtárakat Karlinszky Balázs, a Veszprémi Érseki Könyvtár vezetője fogja képviselni.

Itt is szeretnék minden kollégát buzdítani a véleménynyilvánításra!

A könyvtárosoknak szóló kérdőív mellett egy másik kérdőív is kiadásra kerül, amin keresztül az olvasók, könyvtárhasználók, vagy akár a társadalom olyan tagjai is véleményt nyilváníthatnak majd, akik közvetlenül nem veszik igénybe a könyvtárak szolgáltatásait.

A társadalmiasítás folyamatában a könyvtáros szervezetek rendezvényeken keresztül is igyekeznek felhívni a szakma képviselőinek figyelmét. Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése az október 22-én megrendezésre kerülő szakmai napja keretén belül szeretné megrendezni ezt a figyelemfelhívó, párbeszédre invitáló alkalmat. A szakmai nap vendége lesz a Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöke, az OSZK megbízott főigazgatója Gerencsér Judit.

Szeretettel várjuk a kedves kollégákat erre a rendezvényre is!

BARANYA PÉTER

Piarista Rend Magyar Tartománya
Központi Könyvtára